

Rolnummer 1428
Arrest nr. 120/99 van 10 november 1999

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 171, tweede lid, van de programmawet van 22 december 1989, zoals vervangen door artikel 112 van de wet van 20 juli 1991 houdende sociale en diverse bepalingen (vermoeden van voltijdse arbeid), gesteld door het Arbeidshof te Gent.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters G. De Baets en M. Melchior, en de rechters H. Boel, L. François, A. Arts, R. Henneuse en M. Bossuyt, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter G. De Baets,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* .*

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij arrest van 25 september 1998 in zake de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening tegen J. Vander Paelt, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 9 oktober 1998, heeft het Arbeidshof te Gent de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Is artikel 171, tweede lid, van de programmawet van 22 december 1989, zoals het werd gewijzigd door artikel 112 van de wet van 20 juli 1991 houdende sociale [en diverse] bepalingen en zoals het van toepassing is vanaf de inwerkingtreding van de voornoemde bepaling tot en met 30 april 1997, strijdig met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het bepaalt dat, bij ontstentenis van openbaarmaking van de werkroosters zoals bedoeld in de artikelen 157 en 159 van dezelfde wet, de werknemers vermoed worden hun prestaties te hebben verricht in het kader van een arbeidsovereenkomst voor voltijdse arbeid zonder dat het bewijs van het tegendeel kan aangebracht worden, terwijl dezelfde werknemers in dezelfde hypothese vermoed worden hun prestaties te hebben verricht in het kader van een arbeidsovereenkomst voor voltijdse arbeid doch zonder dat het tegenbewijs wordt uitgesloten, wanneer de tewerkstelling plaatsvond in de periode die tot aan de inwerkingtreding van artikel 161 [lees : 112] van de voornoemde wet van 20 juli 1991 voorafging, en opnieuw in de periode die ingaat op 1 mei 1997 ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied*

Bij beslissing van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening van 11 oktober 1991 werd J. Vander Paelt uitgesloten van het recht op werkloosheidsuitkeringen omdat hij, ten eerste, deeltijds zou zijn tewerkgesteld bij de n.v. Vander Paelt Freddy met een gemiddelde van 1 à 2 uur per week en, ten tweede, tijdens zijn werkloosheid voor eigen rekening zou hebben gewerkt, terwijl hiervan geen aangifte was gedaan.

J. Vander Paelt heeft tegen die beslissing van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening beroep ingesteld bij de Arbeidsrechtbank te Kortrijk, die de bestreden beslissing in al haar beschikkingen heeft vernietigd bij vonnis van 18 november 1996.

De Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening heeft tegen dat vonnis hoger beroep ingesteld bij het Arbeidshof te Gent.

In het verwijzende arrest stelt het Arbeidshof vast dat, overeenkomstig artikel 171, tweede lid, van de programmawet van 22 december 1989, zoals gewijzigd door artikel 112 van de wet van 20 juli 1991 houdende sociale en diverse bepalingen, bij ontstentenis van openbaarmaking van de werkroosters, de werknemers worden vermoed arbeid te hebben verricht in het kader van een arbeidsovereenkomst voor voltijdse arbeid zonder dat het bewijs van het tegendeel kan worden aangebracht. Volgens het Arbeidshof zou het arrest nr. 40/98 van 1 april 1998 van het Arbitragehof tot gevolg hebben dat J. Vander Paelt geen aanspraak kan maken op loon voor voltijdse prestaties. Het Arbeidshof merkt bovendien op dat artikel 44 van het werkloosheidsbesluit eveneens vereist dat de betrokkene « zonder arbeid » moet zijn, zodat het recht op uitkeringen vervalt indien de betrokkene in werkelijkheid voltijds werd tewerkgesteld en ook indien hij, op onweerlegbare wijze, moet worden geacht te hebben gearbeid in het kader van een voltijdse arbeidsovereenkomst.

Het Arbeidshof wijst echter op de verschillende wijzigingen van artikel 171, tweede lid, van de programmawet van 22 december 1989, een eerste maal door artikel 112 van de wet van 20 juli 1991 houdende sociale en diverse bepalingen en een tweede maal door artikel 45 van de wet van 26 juli 1996, meer bepaald inzake

het al dan niet weerlegbare karakter van het vermoeden. Het Arbeidshof neemt aan dat enkel in de tweede versie van artikel 171, tweede lid, van een onweerlegbaar vermoeden sprake is. Aldus wordt volgens het Arbeidshof een onderscheid met verstrekkende gevolgen gemaakt naar gelang van de periode van tewerkstelling, vermits *in casu* de geïntimeerde niet wordt uitgesloten vanaf de aanvang van zijn tewerkstelling maar pas vanaf 11 augustus 1991, wat volgens het Arbeidshof enkel het gevolg kan zijn van het feit dat het wettelijk vermoeden vanaf de inwerkingtreding van artikel 112 van de wet van 20 juli 1991 onweerlegbaar was geworden en dat tot 1 mei 1997 zou blijven.

Alvorens ten gronde te beslissen, stelt het Arbeidshof de hiervoor aangehaalde prejudiciële vraag.

III. De rechtspleging voor het Hof

Bij beschikking van 9 oktober 1998 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 25 november 1998 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 28 november 1998.

Memories zijn ingediend door :

- J. Vander Paelt, David Tenierstraat 50, 8800 Roeselaere, bij op 7 januari 1999 ter post aangetekende brief;
- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 8 januari 1999 ter post aangetekende brief;
- de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening, Keizerslaan 7, 1000 Brussel, bij op 12 januari 1999 ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 19 januari 1999 heeft voorzitter L. De Grève vastgesteld dat de memorie van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening is ingediend na het verstrijken van de bij artikel 85 van de organieke wet bepaalde termijn en gezegd dat hij over een termijn van acht dagen beschikte om dienaangaande eventueel schriftelijke opmerkingen in te dienen.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening bij op 20 januari 1999 ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 17 februari 1999 heeft het Hof de memorie van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening onontvankelijk verklaard en ze uit de debatten geweerd.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening bij op 19 februari 1999 ter post aangetekende brief.

Van de memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 11 maart 1999 ter post aangetekende brieven.

J. Vander Paelt heeft een memorie van antwoord ingediend bij op 1 april 1999 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 30 maart 1999 en 27 september 1999 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 9 oktober 1999 en 9 april 2000.

Bij beschikking van 14 juli 1999 heeft waarnemend voorzitter H. Boel de zetel aangevuld met rechter A. Arts.

Bij beschikking van 14 juli 1999 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 6 oktober 1999.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 16 juli 1999 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikking van 29 september 1999 heeft het Hof de zaak uitgesteld tot de terechtzitting van 19 oktober 1999.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 1 oktober 1999 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 19 oktober 1999 :

- zijn verschenen :

. Mr. C. Alexander *loco* Mr. P. Bekaert, advocaten bij de balie te Brugge, voor J. Vander Paelt;

. Mr. A. Lindemans, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers M. Bossuyt en R. Henneuse verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *Onderwerp van de in het geding zijnde bepalingen*

Artikel 171 van de programmawet van 22 december 1989 luidde initieel als volgt :

« Behoudens bewijs van het tegendeel dat door de werkgever wordt aangebracht, worden de deeltijdse werknemers vermoed bij ontstentenis van inschrijving in de documenten bedoeld bij de artikelen 160, 162 en 165 of bij gebrek aan gebruik van de apparatuur bedoeld in artikel 164, hun prestaties te hebben verricht overeenkomstig de werkroosters die openbaar zijn gemaakt op de wijze bedoeld bij de artikelen 157 tot 159. Bij ontstentenis van openbaarmaking van de werkroosters, zoals bedoeld in de artikelen 157 tot 159, worden de werknemers vermoed arbeid te hebben verricht in het kader van een arbeidsovereenkomst voor voltijdse arbeid. »

Die bepaling was van kracht van 10 januari 1990 tot 10 augustus 1991.

Bij artikel 112 van de wet van 20 juli 1991 houdende sociale en diverse bepalingen werd artikel 171 van de programmawet van 22 december 1989 vervangen door de volgende bepaling :

« Behoudens bewijs van het tegendeel dat door de werkgever wordt aangebracht, worden de deeltijdse werknemers vermoed bij ontstentenis van inschrijving in de documenten bedoeld bij de artikelen 160, 162 en 165 of bij gebrek aan gebruik van de apparatuur bedoeld in artikel 164, hun prestaties te hebben verricht overeenkomstig de werkroosters die openbaar zijn gemaakt op de wijze bedoeld bij de artikelen 157 tot 159. »

Bij ontstentenis van openbaarmaking van de werkroosters, zoals bedoeld in de artikelen 157 tot 159, worden de werknemers vermoed hun prestaties te hebben verricht in het kader van een arbeidsovereenkomst voor voltijdse arbeid zonder dat het bewijs van het tegendeel kan aangebracht worden. »

Die bepaling was van kracht van 11 augustus 1991 tot 30 april 1997. De prejudiciële vraag heeft betrekking op het tweede lid van artikel 171 in die versie.

Na een nieuwe wijziging bij artikel 45 van de wet van 26 juli 1996 tot bevordering van de werkgelegenheid en tot preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen, luidt artikel 171 thans :

« Behoudens bewijs van het tegendeel dat door de werkgever wordt aangebracht, worden de deeltijdse werknemers vermoed bij ontstentenis van inschrijving in de documenten bedoeld bij de artikelen 160, 162 en 165 of bij gebrek aan gebruik van de apparatuur bedoeld in artikel 164, hun prestaties te hebben verricht overeenkomstig de werkroosters die openbaar zijn gemaakt op de wijze bedoeld bij de artikelen 157 tot 159.

Bij ontstentenis van openbaarmaking van de werkroosters, zoals bedoeld in de artikelen 157 tot 159, worden de werknemers vermoed hun arbeidsprestaties voltijds te hebben verricht. »

Die bepaling is van kracht vanaf 1 mei 1997.

V. *In rechte*

- A -

A.1. De geïntimeerde voor het Arbeidshof, J. Vander Paelt, wijst op de diverse wetswijzigingen van artikel 171 van de programmawet van 22 december 1989 en stelt dat die tot gevolg hebben dat er twee categorieën van rechtsonderhorigen zijn, waarbij de enen de soepele mogelijkheden van het tegenbewijs genieten vanaf 1 mei 1997, terwijl de anderen, namelijk diegenen op wie voormeld artikel van toepassing is vóór 1 mei 1997, die niet genieten.

A.2. Hij sluit zich aan bij de stelling van de arbeidsauditeur-generaal volgens welke het om een vermoeden gaat ten nadele van de werkgever zodat de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening zich niet op het vermoeden kan beroepen tegen de werknemer.

Volgens J. Vander Paelt mag de niet-retroactiviteit van een wet er niet toe leiden een discriminatie te scheppen inzake de rechten van de verdediging. De niet-retroactiviteit van de wet van 26 juli 1996 schept een onderscheid tussen werklozen naargelang zij vóór dan wel na 1 mei 1997 onder het stelsel vallen zonder dat dit onderscheid redelijk is verantwoord.

De prejudiciële vraag dient volgens hem positief te worden beantwoord.

A.3.1. De Ministerraad gaat in eerste instantie nader in op de wetsgeschiedenis en de draagwijdte van artikel 171 van de programmawet van 22 december 1989 en wijst hierbij op de vele discussies in verband met het al dan niet onweerlegbare karakter van het vermoeden dat in die bepaling is ingelast.

De Ministerraad doet opmerken dat in artikel 22ter van de R.S.Z.-wet (de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders), ingevoegd door artikel 181 van de programmawet van 22 december 1989), dezelfde vraag rijst.

A.3.2. De Ministerraad verwijst naar de rechtspraak van het Hof inzake het gelijkheids- en niet-discriminatiebeginsel en citeert uit het arrest nr. 40/98 van 1 april 1998, waarin het Hof reeds uitspraak deed over artikel 171, tweede lid, van de programmawet van 22 december 1989, zoals gewijzigd door artikel 112 van de wet van 20 juli 1991 houdende sociale en diverse bepalingen, en onder meer oordeelde dat dit artikel de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, in de interpretatie dat het onweerlegbare vermoeden van voltijdse tewerkstelling tot gevolg heeft dat de deeltijdse werknemers van werkgevers die de verplichting tot openbaarmaking niet hebben nageleefd, een recht op voltijds loon verkrijgen en de bedoelde werkgevers tot de betaling van dat loon

gehouden zijn, maar dat, in de interpretatie dat het onweerlegbare vermoeden niet de overeenkomst tussen de werkgever en de deeltijdse werknemer betreft, het de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schendt.

A.3.3. In zijn memorie van antwoord wijst J. Vander Paelt erop dat de prejudiciële vraag betrekking heeft op de versie van artikel 171, tweede lid, van de programmawet van 22 december 1989, zoals het werd gewijzigd door artikel 112 van de wet van 20 juli 1991, waarbij een onweerlegbaar vermoeden werd ingevoerd en dit in het kader van de strijd tegen het zwartwerk. Ook hij citeert hierbij uit het arrest nr. 40/98 van het Hof.

Hij wijst erop dat het probleem dat zich *in casu* voordoet niet de gevolgen van het vermoeden voor de werkgever maar wel die voor de werknemer betreft, meer bepaald in het kader van artikel 44 van het werkloosheidsbesluit, waarbij men onmogelijk tegelijk kan stellen dat de werknemer moet worden geacht prestaties te verrichten voor voltijdse arbeid maar niettemin gedeeltelijk werkloos is en derhalve gerechtigd is op werkloosheidsuitkeringen voor de uren non-activiteit.

Hij refereert ook aan het arrest van 28 april 1997 waarin het Hof van Cassatie overwoog dat artikel 171, tweede lid, van de programmawet van 22 december 1989 de overeenkomst tussen de werkgever en werknemer niet betreft, maar wel ter voorkoming van de bestrijding van zwartwerk een beter toezicht op de deeltijdse arbeid beoogt zodat het onweerlegbare vermoeden ten behoeve van de bevoegde ambtenaren en instellingen is gevestigd. In zoverre uit dat arrest voortvloeit dat uit het vermoeden ingesteld door artikel 171, tweede lid, van de programmawet van 22 december 1989 niet kan worden afgeleid dat de werknemer geacht wordt prestaties te verrichten voor voltijdse arbeid, zodat bijgevolg het recht op uitkeringen niet vervalt, schendt artikel 171, tweede lid, van de bovengenoemde wet volgens J. Vander Paelt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Volgens hem bevinden werknemers wier werkgevers niet voldeden aan de verplichting van openbaarmaking, enerzijds, en werknemers wier werkgevers wel voldeden aan de verplichting van openbaarmaking, anderzijds, zich niet in een wezenlijk verschillende situatie, terwijl artikel 171, tweede lid, van de voormelde wet tot gevolg heeft dat zij ongelijk worden behandeld en dit om drie redenen.

Ten eerste worden de werknemers wier werkgevers in de periode van 11 augustus 1991 tot 30 april 1997 niet voldeden aan de verplichting van openbaarmaking ongelijk behandeld in vergelijking met de werknemers wier werkgevers tijdens dezelfde periode wel aan die verplichting voldeden, vermits eerstgenoemden niet zouden mogen bewijzen dat zij niet voltijds tewerkgesteld zijn. Ten tweede wordt er geen onderscheid gemaakt binnen dezelfde categorie van werknemers, tussen diegenen die in werkelijkheid wel voltijds werkzaam waren - en dus fraudeerden - en diegenen die wel degelijk niet voltijds werkzaam waren, in zoverre beiden het recht op uitkeringen wordt ontzegd. Ten slotte wordt dezelfde categorie van werknemers ongelijk behandeld ten aanzien van werknemers wier werkgevers evenmin voldeden aan de verplichting tot openbaarmaking maar het de periode vóór en na 11 augustus 1991 en 30 april 1997 betrof, in zoverre de eerstgenoemden niet zouden mogen bewijzen dat zij niet voltijds waren tewerkgesteld.

A.4.1. De Ministerraad verzet zich tegen de interpretatie van de verwijzende rechter waarbij wordt verondersteld dat het vermoeden van artikel 171, tweede lid, van de programmawet van 22 december 1989, zowel in de oorspronkelijke versie als in de laatste, huidige versie weerlegbaar zou zijn en slechts in de intermediaire versie onweerlegbaar was. Volgens de Ministerraad doet een dergelijke interpretatie bovendien een onderscheid ontstaan tussen twee groepen van werkgevers, namelijk die welke onderworpen zijn aan een weerlegbaar, respectievelijk een onweerlegbaar vermoeden. Verwijzend naar de rechtspraak van het Hof inzake grondwetsconforme interpretatie, stelt de Ministerraad dat aan de interpretatie die ervan uitgaat dat artikel 171, tweede lid, van de genoemde wet steeds een onweerlegbaar vermoeden heeft bevat, de voorkeur worden gegeven, vermits er aldus geen onderscheid ontstaat binnen de groep van werkgevers die deeltijds werknemers tewerkstellen en de werkroosters niet openbaar hebben gemaakt, zodat de prejudiciële vraag in dat opzicht zich niet zou hebben aangediend.

A.4.2. J. Vander Paelt betwist de stelling van de Ministerraad en besluit, met verwijzing naar de redenering van de verwijzende rechter, dat er enkel in de tweede versie, die aan het Hof ter toetsing voorligt, van artikel 171 van de voormelde wet sprake is van een onweerlegbaar vermoeden.

Hij wijst er bovendien op dat de meest gunstige interpretatie diegene is waarbij het tegenbewijs wordt toegelaten.

A.5.1. Volgens de Ministerraad berust de prejudiciële vraag op een misverstand. Het Hof kan de beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie slechts toetsen binnen het kader van een momentopname van de wet en derhalve in het raam van een welbepaalde versie van de toepasselijke wet in de tijd. Indien aan het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie kan worden getoetst ten aanzien van de wet zoals ze bestaat in verschillende fases van haar genese en verdere ontwikkeling, zou dit tot gevolg hebben dat elke wijziging van een wet die zich richt tot een welbepaalde groep of persoon, meteen ook twee categorieën van groepen of personen zou doen ontstaan. Aldus worden binnen de grenzen van een bepaalde versie van artikel 171, tweede lid, van de voormelde wet geen verschillende categorieën van werkgevers in het leven geroepen, vermits het enkel gaat om die ene groep van werkgevers die deeltijds werknemers tewerkstellen maar die de verplichting niet hebben nageleefd om werkroosters openbaar te stellen.

A.5.2. J. Vander Paelt wijst erop dat de prejudiciële vraag niet de verschillende categorieën van werkgevers betreft maar wel dezelfde categorie van werknemers, namelijk diegenen wier werkgevers niet voldeden aan de verplichting tot openbaarmaking en die verschillend worden behandeld naar gelang van de periode van tewerkstelling.

J. Vander Paelt is van mening dat de wetgever in 1996 een wet met retroactieve werking had moeten nemen om aldus zijn vergissing bij de wetwijziging van 1991 ongedaan te maken. Door dit niet te doen, heeft de wetgever een onderscheid gemaakt in de behandeling van werknemers, werkzaam respectievelijk al dan niet vóór 1 mei 1997, zonder dat dit objectief of redelijk verantwoord was.

A.6.1. De Ministerraad stelt dat uit de tekst van artikel 171, tweede lid, van de programmawet van 22 december 1989 duidelijk blijkt dat de wetgever de deeltijdse werknemers en hun werkgevers telkens als één categorie heeft behandeld. Het onweerlegbare vermoeden van voltijdse tewerkstelling is niet gehanteerd als onderscheidingscriterium maar wel als een sanctiemechanisme ten aanzien van de werkgevers die zich niet schikken naar de wettelijke regel betreffende de openbaarmaking van de werkroosters, hetgeen verplicht is voor alle werkgevers die deeltijdse werknemers tewerkstellen.

De prejudiciële vraag stoelt bijgevolg, volgens de Ministerraad, op een verkeerde opvatting van wat er moet worden begrepen onder het principe van de « onderscheiden behandeling tussen categorieën van personen ». Zelfs indien een onderscheid zou kunnen worden gemaakt, is dat onderscheid objectief en redelijk te verantwoorden in het licht van het doel van de maatregel, zijnde de bestraffing van het zwartwerk en het vrijwaren van de werkloosheidsreglementering. Hiertoe diende de wetgever een sluitend sanctiesysteem in te stellen. Mogelijke billijkheidsoverwegingen, zoals *in casu* het feit dat de onregelmatig deeltijds tewerkgestelde en deeltijds werkloze « te goeder trouw » toch wordt gestraft, zijn volgens de Ministerraad geen argument om een mogelijke discriminatie aan te wijzen. Het is volgens de Ministerraad onvermijdelijk dat het sanctiemechanisme van artikel 171, tweede lid, van de voormelde wet in sommige gevallen de deeltijds tewerkgestelde werkloze die werkzaam is bij een werkgever die niet in orde is met de betrokken reglementering, benadeelt. Evenwel mag men zich door « dergelijke subjectieve beweegredenen bij de beoordeling van de betrokken prejudiciële vraag » niet laten leiden.

A.6.2. J. Vander Paelt antwoordt dat hij niet inziet hoe het vermoeden van artikel 171, tweede lid, van de voormelde wet de deeltijdse werknemers tot voordeel zou kunnen strekken. Hij stelt dat een dergelijke radicale sanctie voor alle deeltijdse werknemers, die resulteert in uitsluiting en terugvordering van uitkeringen voor deeltijdse werkloosheid, de gelijkheids- en niet-discriminatietoets niet kan doorstaan en dit om verschillende redenen.

Volgens J. Vander Paelt heeft, ten eerste, de regeling tot gevolg dat werknemers wier werkgevers een « niet-relevante formaliteit » niet hebben nageleefd zich niet langer kunnen beroepen op de waarborg van artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens om hun procespositie in rechte en in feite te kunnen bewijzen, terwijl de werknemers wier werkgevers wel correct hebben gehandeld, dit wel kunnen doen. Ten tweede wordt, ten gevolge van het « niet naleven van een niet-relevante formaliteit door zijn werkgever », ernstig afbreuk gedaan aan de rechten van een bepaalde categorie van werknemers, namelijk diegenen tewerkgesteld tussen 11 augustus 1991 en 30 april 1997, zodat het middel niet evenredig is met het doel. Ten derde is J. Vander Paelt van mening dat de werknemers worden gestraft omdat derden niet aan hun verplichtingen voldeden. Ten vierde wijst hij erop dat de overheid reeds over andere controlemiddelen en sancties beschikt, zodat het onweerlegbaar vermoeden onevenredig is met het beoogde doel. Door het onweerlegbare vermoeden te veranderen in een weerlegbaar vermoeden, was de wetgever blijkbaar zelf overtuigd van het onredelijk karakter ervan. Ten slotte

wijst hij op het arrest nr. 26/95, waarin het Hof een vergelijkbaar onweerlegbaar vermoeden strijdig bevond met het gelijkheidsbeginsel.

J. Vander Paelt besluit dat de ongelijke behandeling van de werknemers wier werkgevers in de periode van 11 augustus 1991 tot 30 april 1997 niet voldeden aan de verplichting van openbaarmaking niet relevant is ten aanzien van het doel, zijnde de strijd tegen zwartwerk, ten eerste, omdat het niet de werknemers zijn die gehouden zijn tot openbaarmaking van de werkroosters en, ten tweede, omdat er geen logisch verband is tussen, enerzijds, de ongelijke behandeling en het nagestreefde doel en, anderzijds, het onderscheidingscriterium vanuit een dubbel oogpunt, namelijk het al dan niet voldoen door de werkgever aan een formaliteit en het tijdstip waarop de werknemer tewerkgesteld was.

- B -

B.1. Uit de bewoordingen van de prejudiciële vraag en uit de motivering van het verwijzingsarrest blijkt dat aan het Hof wordt gevraagd te beoordelen of de artikelen 10 en 11 van de Grondwet al dan niet worden geschonden door het tweede lid van artikel 171 van de programmawet van 22 december 1989, zoals dat artikel werd vervangen door artikel 112 van de wet van 20 juli 1991 houdende sociale en diverse bepalingen en van kracht was van 11 augustus 1991 tot 30 april 1997.

Dat artikel luidde :

« Behoudens bewijs van het tegendeel dat door de werkgever wordt aangebracht, worden de deeltijdse werknemers vermoed bij ontstentenis van inschrijving in de documenten bedoeld bij de artikelen 160, 162 en 165 of bij gebrek aan gebruik van de apparatuur bedoeld in artikel 164, hun prestaties te hebben verricht overeenkomstig de werkroosters die openbaar zijn gemaakt op de wijze bedoeld bij de artikelen 157 tot 159.

Bij ontstentenis van openbaarmaking van de werkroosters, zoals bedoeld in de artikelen 157 tot 159, worden de werknemers vermoed hun prestaties te hebben verricht in het kader van een arbeidsovereenkomst voor voltijdse arbeid zonder dat het bewijs van het tegendeel kan aangebracht worden. »

De voormelde artikelen 160, 162, 164 en 165 verplichten de werkgevers die werknemers deeltijds tewerkstellen, te beschikken over documenten of apparatuur waarin de werkroosters en de identiteit van de deeltijdse werknemers zijn vermeld. Die werkroosters zijn, krachtens de artikelen 157 tot 159, onderworpen aan een voorafgaande openbaarmaking, hetzij door ze ter inzage te leggen (artikel 157), hetzij door ze op te nemen in het arbeidsreglement (artikel 158), hetzij door ze aan te plakken (artikel 159).

B.2. De vraag komt erop neer van het Hof te vernemen of het niet discriminerend is dat werknemers die, bij ontstentenis van openbaarmaking van de werkroosters waarin is voorzien bij de voormelde artikelen 157 tot 159, worden vermoed hun prestaties te hebben verricht in het kader van een arbeidsovereenkomst voor voltijdse arbeid in de periode van 11 augustus 1991 tot 30 april 1997, enerzijds, en dezelfde werknemers die, in dezelfde hypothese, worden vermoed hun prestaties te hebben verricht in het kader van een arbeidsovereenkomst voor voltijdse arbeid in de periode tot 10 augustus 1991 of in de periode die ingaat op 1 mei 1997, anderzijds, verschillend worden behandeld doordat voor de eerste periode het bewijs van het tegendeel niet mag worden aangebracht, terwijl zulks voor de andere periodes niet wordt uitgesloten.

B.3. In tegenstelling tot het in de vraag vervatte uitgangspunt, nopen de grondwettelijke regels van gelijkheid en niet-discriminatie tot de vergelijking, niet van twee opeenvolgende beleidsopties van de wetgever, noch van verschillende regels die op eenzelfde persoon van toepassing zijn, maar wel van de manier waarop de wet op eenzelfde tijdstip verschillende categorieën van personen behandelt.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 10 november 1999.

De griffier, De voorzitter,

L. Potoms

G. De Baets